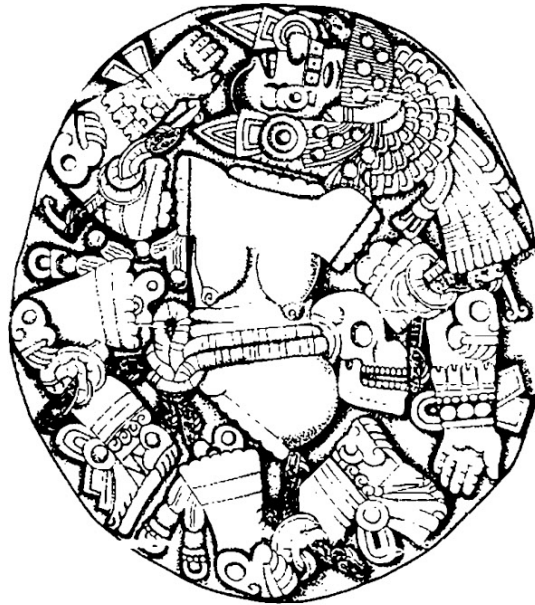

NEPANTLA / EN-ΔΙΑΜΕΣΑ

Ένα Φεμινιστικό Κέντρο στα Εξάρχεια

Νιόβη Εμμανουήλ

/ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

/ ΕΙΣΑΓΩΓΗ3

I. ΑΝΑΛΥΣΗ

/ ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ6

/ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΕΝΩΝ7

/ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟ ΛΟΓΟ ΣΤΑ ΕΞΑΡΧΕΙΑ8

/ ΕΞΑΡΧΕΙΑ: ΓΕΝΙΚΑ11

/ ΕΞΑΡΧΕΙΑ: ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΕΛΥΦΩΝ12

II. ΣΥΝΘΕΣΗ

/ ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟ “ΟΙΚΟΠΕΔΟ”14

/ ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ16

/ ΧΡΗΣΕΙΣ17

/ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ18

/ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ19

III. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

/ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:10021

/ ΥΛΙΚΟΤΗΤΕΣ25

/ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:5026

/ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ30

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΕΡΑΝΤΛΑ / ΕΝ-ΔΙΑΜΕΣΑ

Ένα Φεμινιστικό Κέντρο στα Εξάρχεια

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Φεβρουάριος 2020

Σπουδάστρια: Νιόβη Εμμανουήλ
Επιβλέπων: Νικόλαος Αναστασόπουλος

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο «**Nepantla / Εν-διάμεσα: Ένα Φεμινιστικό Κέντρο στα Εξάρχεια**» αφορά τη διαδικασία σύλληψης και σχεδιασμού ενός φεμινιστικού κέντρου κοινότητας στην περιοχή των Εξαρχείων.

Από τον τίτλο της διπλωματικής προκύπτουν δύο βασικές έννοιες -ο φεμινισμός και ο χώρος- και η διαδικασία αναζήτησης του **πώς ο φεμινισμός συνδιαλέγεται και επηρεάζει τον σχεδιασμό και αντίστροφα**. Αυτό το ερώτημα αποτέλεσε μόνιμο άξονα αναστοχασμού καθόλη τη διαδικασία στην παρούσα διπλωματική.

Αρχικά, θεώρησα πολύ σημαντικό να σταθώ στην εννοιολόγηση του φεμινισμού, στο πώς δηλαδή χρησιμοποιείται αυτή η έννοια στην παρούσα εργασία. Η λέξη «φεμινισμός» εμπεριέχει ένα συνονθύλευμα ερμηνειών και νοημάτων, «που -μετατοπισμένα στο χώρο και στον χρόνο- έχουν γίνει και συνεχίζουν να γίνονται αντικείμενο αντιδικιών και συγκρούσεων» (Αθανασίου, 2006, σ.16). Αναφέρομαι, λοιπόν, στον **φεμινισμό ως ένα ριζοσπαστικό κίνημα απελευθέρωσης με στόχο την κοινωνική αλλαγή**. Ένα κίνημα που έχει μετατρεπτικό και όχι μεταρρυθμιστικό χαρακτήρα και δεν στηρίζεται σε μια πολιτική της ταυτότητας αλλά πολεμά για την εξάλειψη του σεξισμού και όλων των συστημάτων καταπίεσης και εξουσίας που είναι απόλυτα συνυφανσμένα με αυτόν, όπως η λευκή κυριαρχία, ο καπιταλισμός, ο ιμπεριαλισμός, η ετεροκανονικότητα, η αποικιοκρατία και άλλα.

Επηρεασμένη από το έργο της Gloria Anzaldua, τσικάνα λεσβίας φεμινίστριας συγγραφέας, επέλεξα να βάλω στον τίτλο την έννοια "**Nepantla**", μια λέξη που προέρχεται από την Αζτέκινη

κουλτούρα, την οποία χρησιμοποιεί η Anzaldua για να περιγράψει μια κατάσταση, έναν χώρο ασταθή, αβέβαιο, απρόβλεπτο, αποπροσανατολιστικό. Έναν χώρο μέσα στις αντιφάσεις, ταυτόχρονα άβολο αλλά και οικείο, χώρο σύγχυσης και ανασφάλειας αλλά και χώρο θεραπευτικό. Σε αυτόν τον **ενδιάμεσο χώρο** μπορούν οι δύσκαμπτες ταυτοτικές κατηγορίες να μεταλλαχτούν σε κάτι νέο και να σχηματιστούν νέες ανατρεπτικές πολιτικές ταυτότητες και συμμαχίες.

«...το ονομάζω Nepantla, μια Αζτέκινη λέξη για τον χώρο μεταξύ δύο σωμάτων νερού, τον χώρο ανάμεσα σε δύο κόσμους. Είναι ένας χώρος-κατώφλι, ένας χώρος που δεν είσαι ούτε το ένα ούτε το άλλο, αλλά όπου βρίσκεσαι σε συνεχή αλλαγή. Δεν είσαι στη νέα σου ταυτότητα ακόμα και ούτε έχεις αποχωριστεί την παλιά - είσαι σε μετάβαση. Αυτό σημαίνει Nepantla. Είναι αμήχανο, άβολο και εκνευριστικό το να βρίσκεσαι εκεί γιατί είσαι στη διαδικασία μεταμόρφωσης.»

(Gloria Anzaldua, Borderlands/La Frontera, 1987)

Στην παρούσα εργασία αυτή η λέξη παίρνει διπλή σημασία, καθώς τη χρησιμοποιώ από τη μια, όπως η Anzaldua, για να προσδώσω αυτό το νόημα της αστάθειας, μόνιμης αλλαγής και μετάβασης στον φεμινισμό και από την άλλη για να σταθώ στην χωρική εννοιολόγηση της λέξης αυτής: Στο ενδιάμεσο.

Your body

March on Washington
Sunday, April 9, 1989

is a

Support Legal Abortion
Birth Control
and Women's Rights

battleground

On April 26 the Supreme Court will hear a case which the Bush Administration hopes will overturn the Roe vs. Wade decision, which established basic abortion rights. Join thousands of women and men in Washington D.C. on April 9. We will show that the majority of Americans support a woman's right to choose. In Washington: Assemble at the Ellipse between the Washington Monument and the White House at 10 am; Rally at the Capitol at 1:30 pm

WOMEN UNITE

SOLIDARITY WITH WOMEN'S STRUGGLES ALL OVER THE WORLD

WOMENS DAY MARCH

1:30 ASSEMBLE AT ALD GATE EAST
ST. MARYS CHURCHYARD WHITECHAPEL HIGH ST. E.1

2:30 MARCH TO
VICTORIA PARK HACKNEY E.1

contact: WOMEN'S LIBERATION WORKSHOP, 38 EARLHAM ST. WC.2

MARCH 8th 1975

TAKE BACK THE NIGHT MARCH
APRIL 18, 1980

Women live in a society in which there is a constant fear of random male violence. The TAKE BACK THE NIGHT march is an effort to get the community—women, men, and children—involved in making our streets safe at night from fear of sexual crimes, harassment and violence of any sort. We will march to TAKE BACK OUR NIGHTS.

Date: April 18, 1980
Schedule:

- 3:00-9:00 Workshops at the Orange County Women's Center 307 N. Columbia St. Chapel Hill
- 9:30-10:00 Warm-up at Franklin St. Post Office
- 10:00 March Begins
- 11:00 Rally at Carr Mill Mall with special guests Alix Dobkin & Lise Uyanik

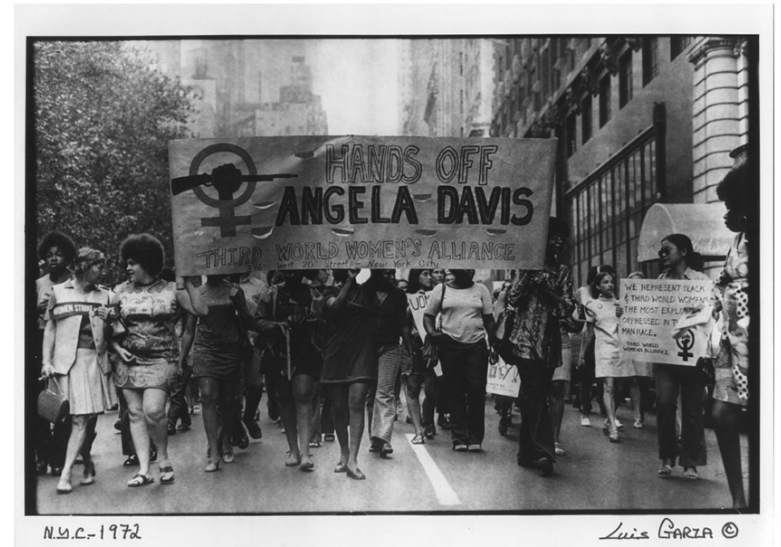
Commemorative T-Shirts for Sale—Call 967-9662

Do women have to be naked to get into the Met. Museum?

Less than 5% of the artists in the Modern Art sections are women, but 85% of the nudes are female.

GUERRILLA GIRLS CONSCIENCE OF THE ART WORLD

I. ΑΝΑΛΥΣΗ

/ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Όρια περιοχών αρχικής χαρτογράφησης.

Προσβασιμότητα. Στάσεις μετρό στις περιοχές μελέτης και πλησίον αυτών.

Πλατείες και οικικοί άξονες μεγάλης κυκλοφορίας στις περιοχές μελέτης.

Η ανάγκη για φεμινιστικούς χώρους στην Αθήνα είναι, θεωρώ, επιτακτική. Ενώ το αυτόνομο φεμινιστικό κίνημα στην Αθήνα έχει αρχίσει να αναζωπυρώνεται, μετά την έντονη δραστηριότητα επί της μεταπολίτευσης, φαίνεται πως υπάρχουν ελάχιστοι χώροι που αποσκοπούν καθαρά στις ανάγκες του. Γι' αυτόν τον λόγο επέλεξα τον σχεδιασμό ενός κέντρου που θα επιχειρήσει να καλύψει μερικές από τις ανάγκες του φεμινιστικού κινήματος στην πόλη.

Ωστόσο η ύπαρξη μόνο ενός τέτοιου χώρου δεν επιλύει την ανάγκη για πολλούς άλλους φεμινιστικούς χώρους με ποικίλους χαρακτήρες οι οποίοι είναι αναγκαίο να υπάρξουν στην πόλη για να καλύψουν επιτακτικές υλικές ανάγκες, όπως η στέγαση, η πρόσβαση στην υγεία, η νομική και ψυχολογική υποστήριξη, η εκπαίδευση κα.

Το πρώτο ερώτημα που προέκυψε όταν χρειάστηκε να μεταβώ από τη θεωρία στην πράξη, ήταν η επιλογή περιοχής για το Φεμινιστικό Κέντρο. Η φεμινιστική θεωρία και η ιστορία του κινήματος και των αιτημάτων του με οδήγησαν στο να επιλέξω ορισμένα **κριτήρια** για την επιλογή περιοχής, όπως η **προσβασιμότητα, η βατότητα, η κοινωνική ετερογένεια και διαφορετικότητα και το αίσθημα γειτονιάς.**

Έτσι, σε πρώτο επίπεδο χαρτογράφησης, εστίασα στο **κέντρο της Αθήνας**, και πιο συγκεκριμένα στις περιοχές των Εξαρχείων-Νεάπολης, Αγίου Παύλου, Πλατεία Βικτωρίας, Αγίου Παντελεήμονα και Κυψέλης.

Η επιλογή του κέντρου της Αθήνας για την εύρεση περιοχής και οικοπέδου ήταν για μένα μονόδρομος, καθώς στα κέντρα των πόλεων γίνονται πολύ πιο αισθητές οι διαφορετικές βιωμένες εμπειρίες των ανθρώπων αλλά και τα συνυφανσμένα συστήματα εξουσίας και καταπίεσης, η εξάλειψη των οποίων βρίσκεται στη βάση του φεμινισμού.

/ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΕΝΩΝ

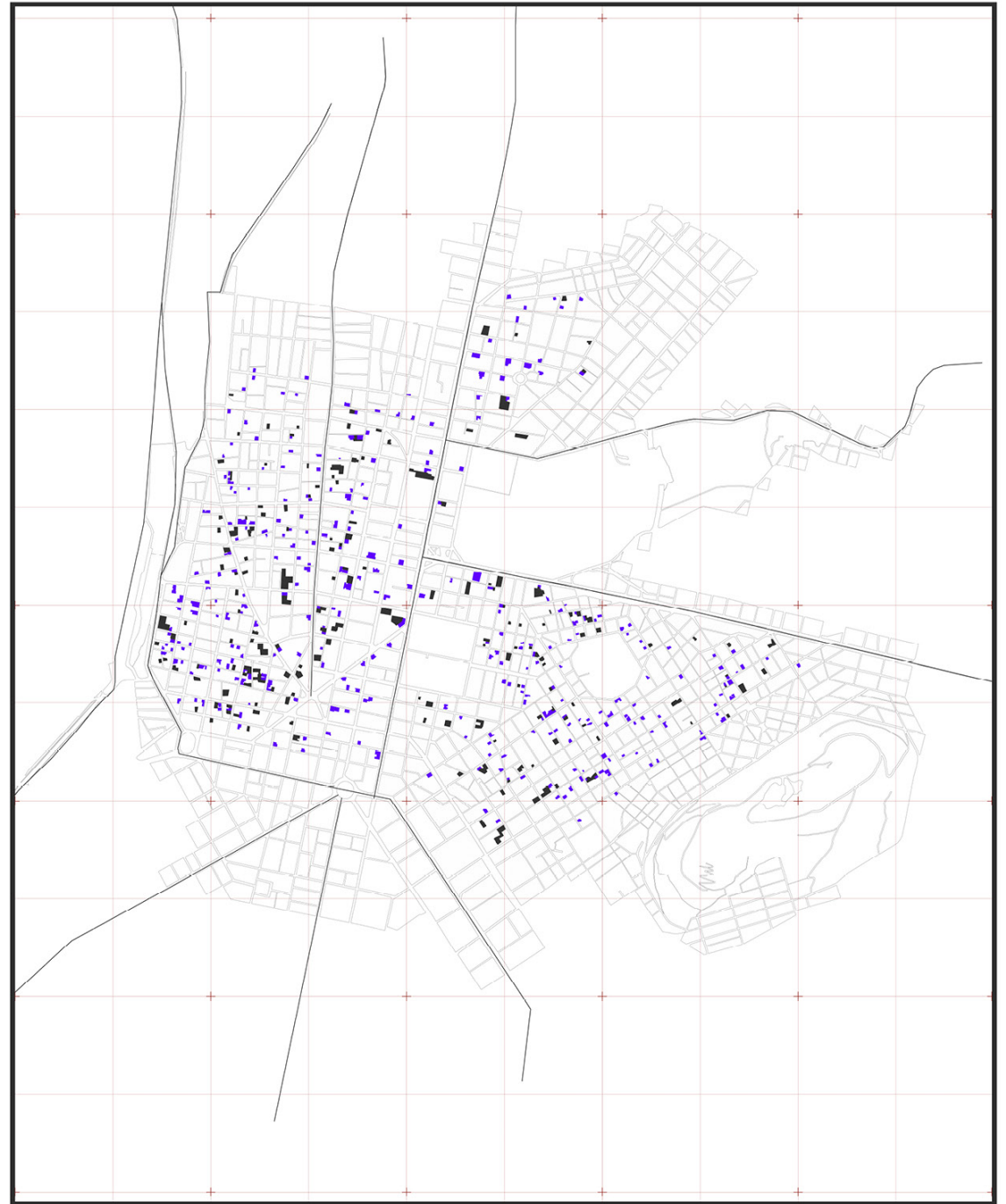
Ένα επόμενο ζήτημα που υπήρξε σημείο προβληματισμού ήταν το είδος του οικοπέδου ή/και του κελύφους στο οποίο θα στεγαζόταν το φεμινιστικό κέντρο.

Σε αυτή τη φάση και μετά από πολύ αναστοχασμό, κατέληξα να επιλέξω να χαρτογραφήσω **κενές, εγκαταλελειμμένες νεοκλασσικές κατοικίες**, καθώς και **κενά οικόπεδα**.

Η επιλογή αυτή βασίστηκε σε τρεις καθοριστικούς παράγοντες. Ο πρώτος υπήρξε ο οικονομικός, καθώς η επιλογή του να σχεδιαστεί το φεμινιστικό κέντρο σε υπάρχον κενό κέλυφος θα αποτελούσε μια αισθητά πιο οικονομική λύση.

Αλλα γιατί παλιές νεοκλασσικές κατοικίες; Εδώ ήρθε να επηρεάσει τη συνθετική διαδικασία η φεμινιστική ιστορία και θεωρία: Το **σπίτι** έχει ανέκαθεν υπάρξει σημείο ενδιαφέροντος για τη φεμινιστική ιστορία. Οι φεμινίστριες, που συγκεντρώνονταν στα σπίτια τους για να κάνουν πολιτική, είτε για να οργανώσουν πορείες και δράσεις, είτε για ομάδες αυτοσυνείδησης και βιωματικούς κύκλους, είτε για συλλογικές πολιτικές φροντίδας (όπως οι συλλογικές κουζίνες και η συλλογική φύλαξη παιδιών), επαναδιαπραγματεύονται από την αρχή του κινήματος τα δύσκαμπτα όρια μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας που αποδίδουν στο σπίτι έναν αμιγώς «ιδιωτικό» και «προσωπικό» χαρακτήρα. Δηλώνοντας πως το «προσωπικό είναι πολιτικό», το φεμινιστικό κίνημα αντιτίθεται στο σκληρό αυτό δίπολο και προσδίδει νέα νοήματα στον χώρο του σπιτιού.

Τέλος, τα κενά αυτά νεοκλασσικά, που υπάρχουν σε άπλετο κτιριακό απόθεμα στο κέντρο της Αθήνας και στις ευρύτερες περιοχές μελέτης, μπορούν να μελετηθούν ως **«ενδιάμεσοι χώροι»** (Nerantla), καθώς πρόκειται για χώρους που έχουν χάσει την κάποτε χρήση τους.

/ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟ ΛΟΓΟ ΣΤΑ ΕΞΑΡΧΕΙΑ

Για να καταλήξω τελικά στην περιοχή όπου θα στεγαστεί το φεμινιστικό κέντρο, ένας παράγοντας έπαιξε καθοριστικό ρόλο: Η **ύπαρξη φεμινιστικής δυναμικής στην περιοχή**. Γι' αυτόν τον λόγο επέλεξα, τελικά, την περιοχή των Εξαρχείων.

Τα **Εξάρχεια** έχουν μια φεμινιστική ιστορία που ξεκινά από το αυτόνομο φεμινιστικό κίνημα της μεταπολίτευσης και συνεχίζει μέχρι σήμερα με την αναζωπύρωση του αυτόνομου φεμινισμού που έχει εμπλουτιστεί και συνδιαλέγεται με άλλα κινήματα όπως το αντιεξουσιαστικό, κουήρ, τρανς, αντιρατσιστικό, αντισπισιστικό κα.

Για να δείξω αυτή την έντονη παρουσία του φεμινισμού στα Εξάρχεια επέλεξα, αντί να χαρτογραφήσω τους χώρους όπου δραστηριοποιούνται φεμινιστικές ομάδες (καθώς κάτι τέτοιο θα πήγαινε ενάντια σε πολλά από τα φεμινιστικά αιτήματα όπως αυτό της αυτοπροστασίας και ασφάλειας), να χαρτογραφήσω τον **δημόσιο φεμινιστικό λόγο στην περιοχή**, που παίρνει τη μορφή συνθημάτων στους τοίχους, αφισών, γκράφιτι, σλόγκαν, πανώ διαμαρτυρίας κα.

1. Κίνηση για την Απελευθέρωση των Γυναικών (Τσιμισκή 39, 1975)
2. 1986, Δημόσια συζήτηση για τις εκτρώσεις στην Πλατεία Εξαρχείων. Διακόπεται από την αστυνομία, σύλληψη 30 φεμινιστριών.
3. Φεμινιστικό Κέντρο Αθήνας, Ερεσσού(1999-2015). Στεγάζεται εκεί η ΛΟΑ το 2000.
4. Σπίτι των Γυναικών, Ρωμανού Μελωδού 4 (1981-88)
5. Βιβλιοπωλείο των Γυναικών (1983-90), Μασσαλίας 20 και Σκουφά. Από το 1985 στεγάζει και Το Αρχείο των Γυναικών.
6. Φεμινιστικό Βιβλιοπωλείο "Σελάνα"1975-93 (Σίνα)

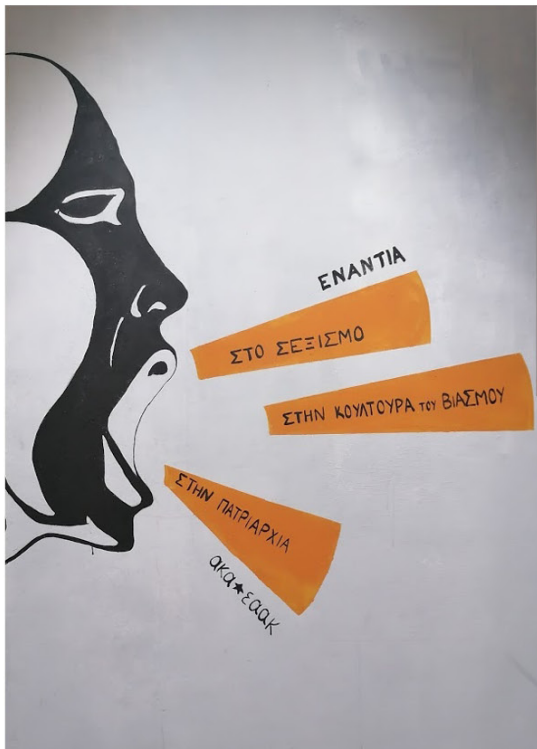
7α. Πρώτη συγκέντρωση για την Ημέρα της Γυναίκας στις 8 Μάρτη του 1980 στα Προπύλαια
7β. "Η Νύχτα είναι Δική μας!" 25 Ιουνίου του 1981. Πρώτη νυχτερινή πορεία αυτόνομων φεμινιστικών ομάδων ενάντια στη βία και τους βιασμούς που ξεκινάει από τα Προπύλαια.

Εξάρχεια | Φεμινιστικός Λόγος

Εξάρχεια | Φεμινιστική Μνήμη

My dress
is not a
yes

Οι βιαστές δεν είναι ρίιτο
ειδική είναι αντρες
κεθμηστικοί

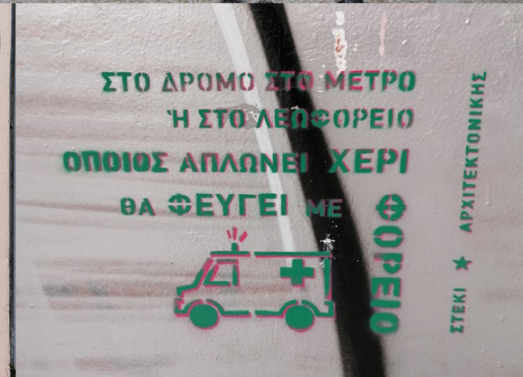

VIOLADOR
ERES
TÚ!
ΣΤΟ ΒΙΑΣΜΟ ΕΙΣΑΙ ΕΞΥ
TOGETHER WE ARE STRONG

ΜΕ ΤΟ
ΒΟΥΝΙ ΜΟΥ
ΘΑ ΚΑΝΩ
ΟΤΙ
ΓΟΥΣΤΑΡΩ
ΓΑΜΗ

MY BODY
IS NOT
YOUR BUSINESS

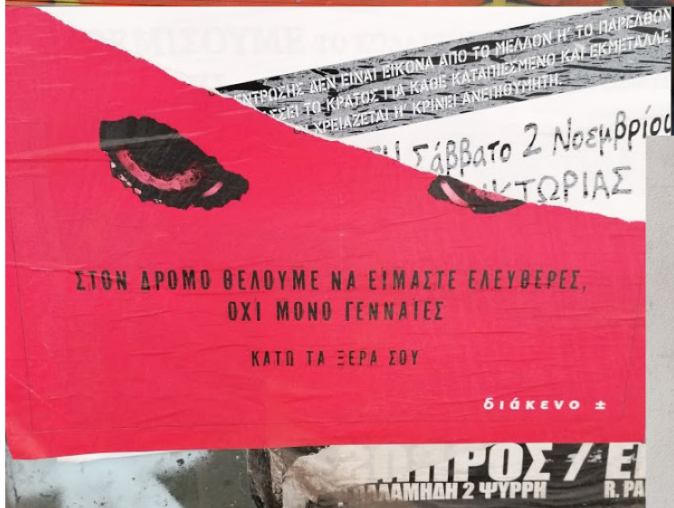
NO MEANS
NO
femctwria

Fight like
a
GIRL

BURN
YOUR
LOCAL
RAPIST

ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΤΟΥ ΑΝΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ

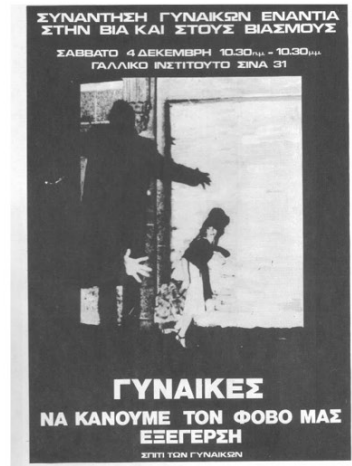
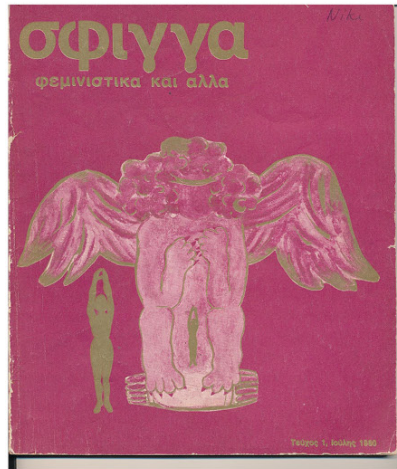
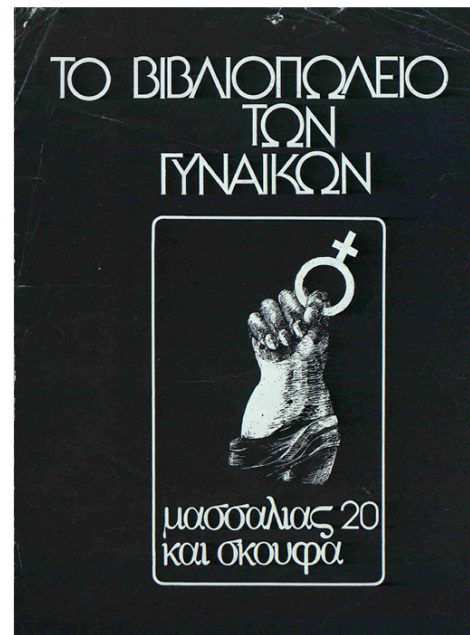
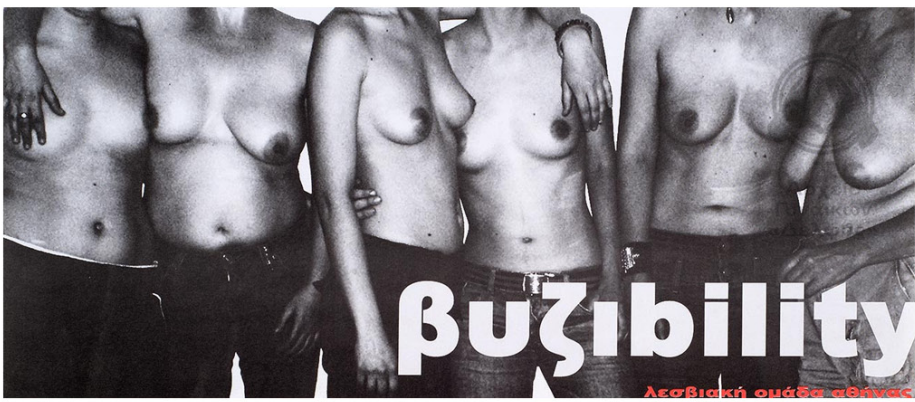

fight
the
Machos

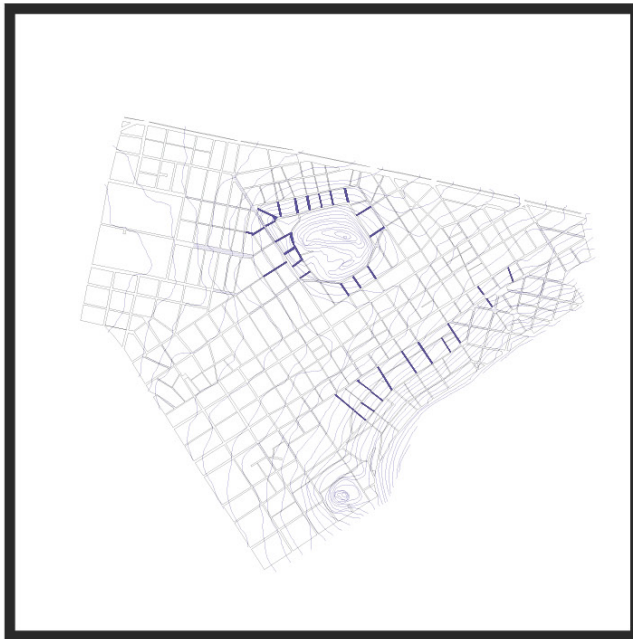

ΠΟΡΕΙΑ
12... 12/11
ΣΤ.ΘΗΣΕΙΟ
NO
MEANS
NO
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ
ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ
ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

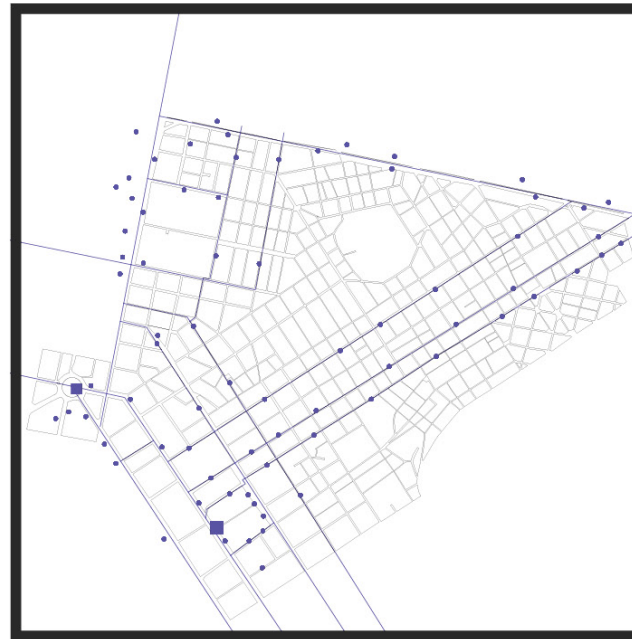
miyada
8 ΜΑΡΤΗ 2020
ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ
ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΤΟΥ ΑΝΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ
Αιθνή
Φεμινιστική
Απεργία
ΚΥΚΛΟΦΕΡΕΙ
ΤΟ 24Ο ΓΕΥΧΟΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019
6:00μμ, στη Νορμική Αθήνας

/ΕΞΑΡΧΕΙΑ: ΓΕΝΙΚΑ

Χάρτης Βατότητας.

Χάρτης Προσβασιμότητας. Στάσεις Λεωφορείων και Μετρό.

Χάρτης Γενικών Χρήσεων.

Εστιάζοντας στην ευρύτερη περιοχή των Εξαρχείων και της Νεάπολης έγινε, σε πρώτη φάση, μελέτη της περιοχής με βάση τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν, όπως η βατότητα, η προσβασιμότητα με ΜΜΜ και το αίσθημα γειτονιάς (βλ. χάρτες πάνω).

Έτσι, απέκλεισα ορισμένες υποπεριοχές, όπως την περιοχή άνω της οδού Ασκληπιού και τους δρόμους γύρω από τον Λόφο του Στρέφη που έχουν έντονες κλίσεις δρόμων, καθώς και τα σημεία που είναι πολύ κοντά σε οδούς πολύ αυξημένης κυκλοφορίας, όπως η Λ. Αλεξάνδρας, η Πατησίων και η Ακαδημίας καθώς έχουν έναν πιο υπερτοπικό χαρακτήρα που δεν καλύπτει το «αίσθημα γειτονιάς» που έψαχνα.

Όσον αφορά τις γενικές χρήσεις της περιοχής, κατέλειξα να αποφεύγω περιοχές αμιγούς κατοικίας, καθώς εκεί οι χρήσεις που θα ήταν δυνατό να έχει το κέντρο θα ήταν περιορισμένες, και το υπερτοπικό κέντρο του δήμου καθώς έχει έναν πιο εμπορικό-υπηρεσιακό χαρακτήρα που δεν θα ταίριαζε στις ανάγκες του φεμινιστικού κέντρου.

/ΕΞΑΡΧΕΙΑ: ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΕΛΥΦΩΝ

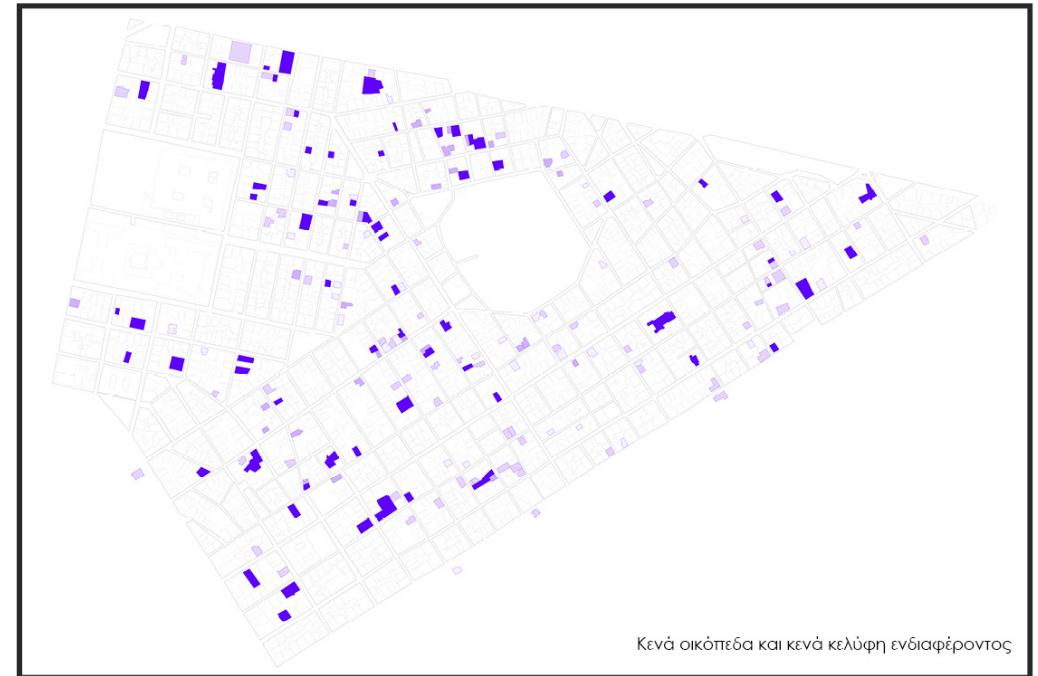
Έχοντας τους παραπάνω περιορισμούς κατά νου, άρχισα την διαδικασία χαρτογράφησης των κενών κελυφών και οικοπέδων στην περιοχή των Εξαρχείων που ορίζεται από τις οδούς Πατησίων, Λ. Αλεξάνδρας, Ασκληπιού και Ακαδημίας.

Όσον αφορά τα κενά (χάρτης δεξιά πάνω), επέλεξα να τα κατηγοριοποιήσω ως εξής: κενά οικοπέδα, κενά νεοκλασσικά ερείπια, κενά νεοκλασσικά σε κακή κατάσταση και κενά νεοκλασσικά σε καλή κατάσταση. Εστίασα, τέλος, το ενδιαφέρον μου στα κενά οικοπέδα και στα κενά ερείπια ή σε κακή κατάσταση.

Σε αυτό το σημείο, για να εξηγήσω την επιλογή σημείου για το φεμινιστικό κέντρο, είναι σημαντικό να επιστρέψω στη φεμινιστική θεωρία και κινηματική δράση. Έχοντας επηρεαστεί έντονα από τις φεμινιστικές θεωρίες και την κινηματική πράξη του μαύρου, αντιαποικιακού, κουήρ και τράνς φεμινισμού και έχοντας ασχοληθεί στη διάλεξη με την έννοια της διαθεματικότητας (intersectionality), η **σημασία της διαφοράς εντός του φεμινιστικού κινήματος** παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη διαδικασία σύλληψης του φεμινιστικού κέντρου. Οι προαναφερθέντες φεμινισμοί ασκούν κριτική στον ηγεμονικό, λευκό, δυτικοκεντρικό φεμινισμό, καθιστώντας φανερό τον ρόλο του στην άγνοια και στην ισοπέδωση των διαφορών μεταξύ των γυναικών και τη συνύφανση άλλων συστημάτων καταπίεσης με τον σεξισμό και την πατριαρχία.

Έτσι, στην προσπάθεια να μεταφέρω αυτή τη θεώρηση και κινηματική επιταγή σε σχεδιαστικές αρχές, επέλεξα αντί να σταθώ στην εύρεση ενός κενού οικοπέδου ή μεγάλου κενού κελύφους για τη στέγαση του φεμινιστικού κέντρου, να πειραματιστώ με μια πιο **αντι-ιεραρχική χωρική δομή** και να αναζητήσω ένα **συναρμολόγημα** κενών τα οποία θα δημιουργήσουν ένα σύνολο από εκεί που δεν υπήρχε μεταξύ τους σύνδεση.

Αναζήτησα, λοιπόν, σε μια δεύτερη φάση, αυτά τα **εν δυνάμει σύνολα** χαρτογραφώντας τις ποιότητες κένου-πλήρους στην περιοχή των εξαρχείων, με τα αποτελέσματα να φαίνονται στον χάρτη κάτω δεξιά.

Κενά οικοπέδα και κενά κελύφη ενδιαφέροντος

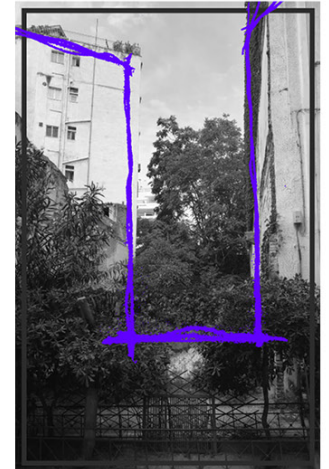
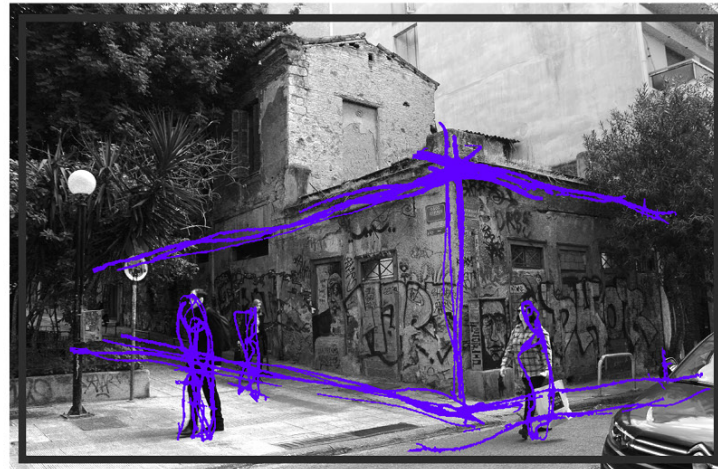

Κενά/Πλήρη - Ποιότητες

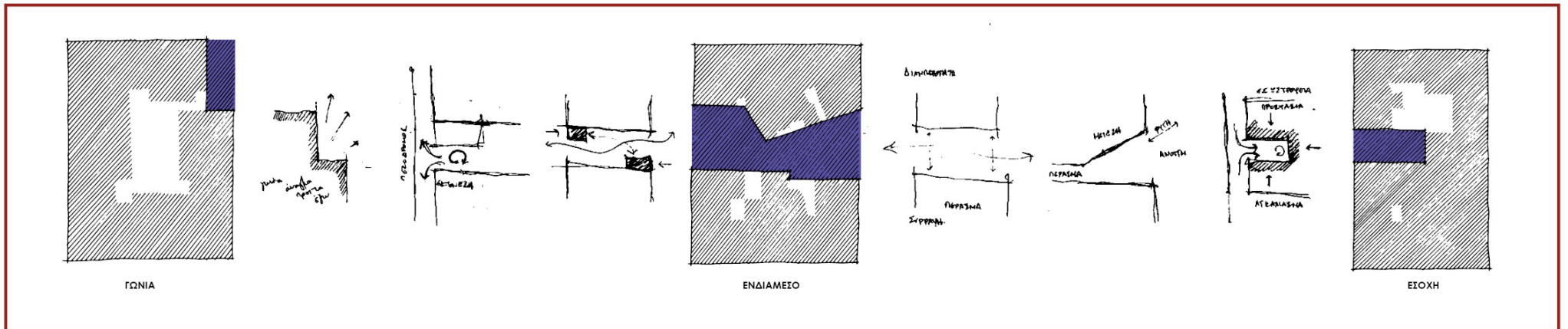
II. ΣΥΝΘΕΣΗ

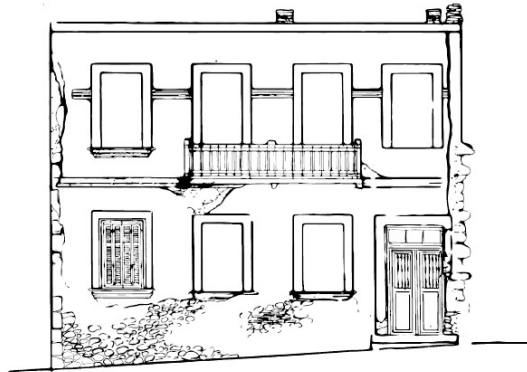
ΓΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟ «ΟΙΚΟΠΕΔΟ»

Το σύνολο κενών που επέλεξα περικλύεται από τις **Οδούς Μαυρομιχάλη, Ερεσσού, Ιπποκράτους και Δερβενίων** και αποτελείται από δύο διατηρητέες κενές διόροφες κατοικίες σε κακή κατάσταση (οδός Δερβενίων), δύο ερείπια ισόγεια μη (οδός Ερεσσού), δύο κενά οικόπεδα (ένα επί της Δερβενίων και ένα επί της Ερεσσού) και τον ακάλυπτο που μαζί δημιουργούν το διάκενο που διαπερνά το κεντρικό Ο.Τ..

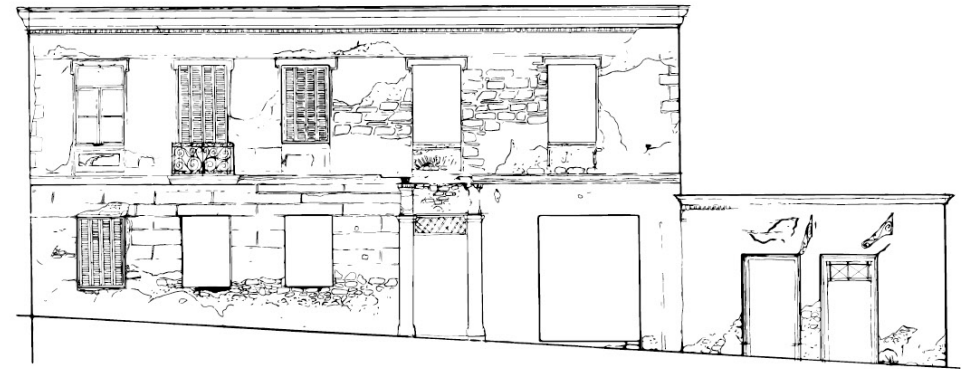

Χωρικές ποιότητες

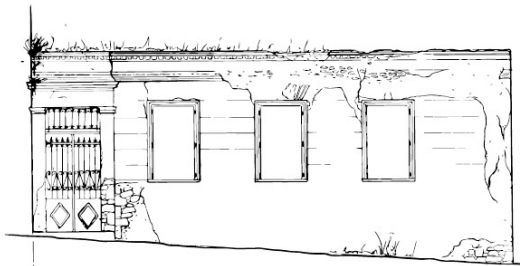

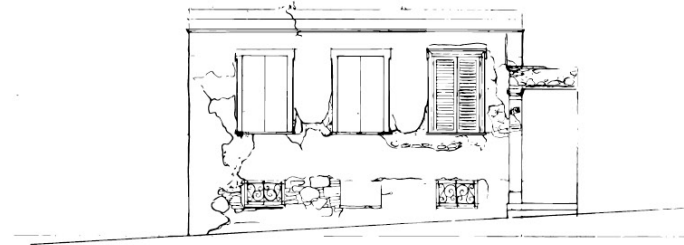
ΟΔΟΣ ΔΕΡΒΕΝΙΩΝ 14

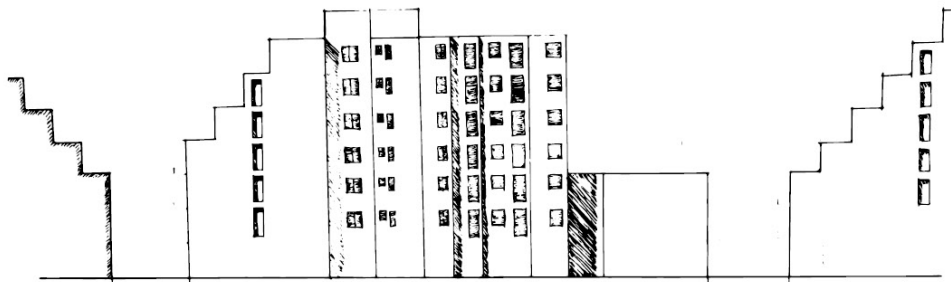
ΟΔΟΣ ΔΕΡΒΕΝΙΩΝ 13

ΟΔΟΣ ΕΡΕΣΣΙΟΥ 11

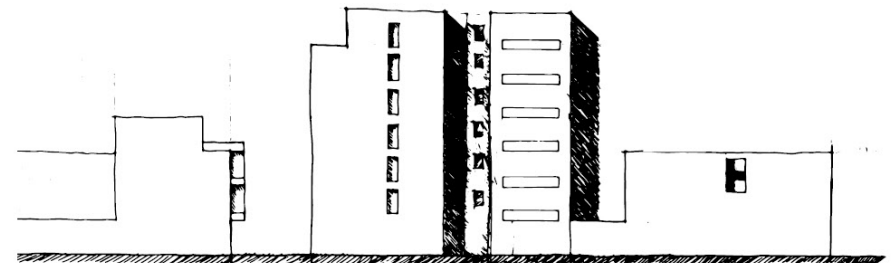

ΟΔΟΣ ΕΡΕΣΣΙΟΥ 14

ΔΕΡΒΕΝΙΩΝ

ΕΡΕΣΣΙΟΥ

ΕΡΕΣΣΙΟΥ

ΔΕΡΒΕΝΙΩΝ

/ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

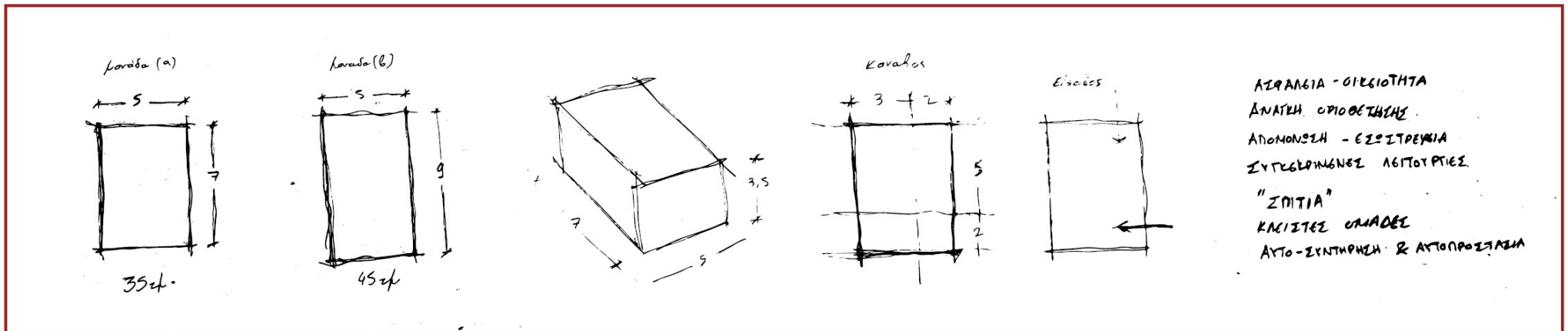
Έχοντας, όπως έχει προαναφερθεί, επηρεαστεί από τη φεμινιστική θεωρία και πράξη που βάζει στο επίκεντρο τις διαφορές μεταξύ των γυναικών, ως παραγωγικά και δυναμικά στοιχεία παρά ως εμπόδια για το κίνημα, ήταν πολύ σημαντικό να βρεθεί ένας τρόπος ώστε να μεταφερθεί αυτό σε χωρικά νοήματα, ποιότητες και σχεδιαστικές αρχές.

Η Gloria Anzaldúa, για να εκφράσει την ανάγκη τόσο για στιγμές ρίσκου και συμμαχιών όσο και στιγμών «ανάσας» και εσωστρέφειας εντός του φεμινισμού χρησιμοποιεί τη μεταφορά της «λωρίδας άμμου» (sandbar) η οποία ενώνει δύο τμήματα στεριάς αλλά όταν ανεβαίνει το νερό της θάλασσας βυθίζεται και τα δύο τμήματα παύουν να είναι ενωμένα. Τελικά, αυτή η ανάγκη τόσο για χώρους αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφορετικών φεμινισμών όσο και για χώρους εσωστρέφειας και ανάσας για τις κάθε

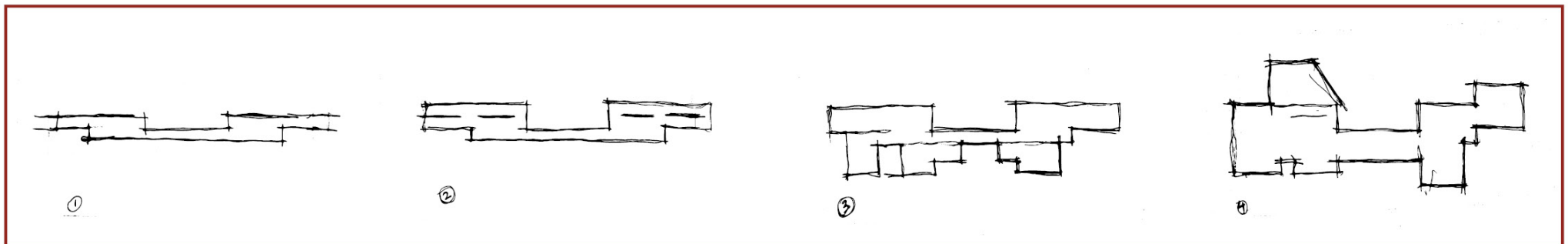
ομάδες, εκφράστηκε συνθετικά με τη χρήση δύο χωρικών συστημάτων: Τη **μονάδα** και τον **ρευστό χώρο**.

Οι χώροι, λοιπόν, εσωστρέφειας λειτουργούν ως «σπίτια» για φεμινιστικές συλλογικότητες και έχουν ως κανάβο τη μονάδα της κατοικίας Δερβενίων 14, σχηματίζοντας μικρούς, αυτόνομους και ασφαλείς χώρους. Αυτές οι μονάδες με τη σειρά τους τοποθετούνται διάσπαρτα στα οικόπεδα σχηματίζοντας ένα σύστημα χώρων με κοινά χαρακτηριστικά. Ο ρευστός χώρος, με χαρακτηριστικά ημιυπαιθριού χώρου, έρχεται έπειτα να δημιουργήσει συρραφές μεταξύ αυτών των μονάδων και να παράγει έτσι χώρους αλληλεπίδρασης, κοινωνικοποίησης και συμμαχιών.

Το Σπίτι ως "Μονάδα"

Προσαυγήσεις Ρευστού Χώρου

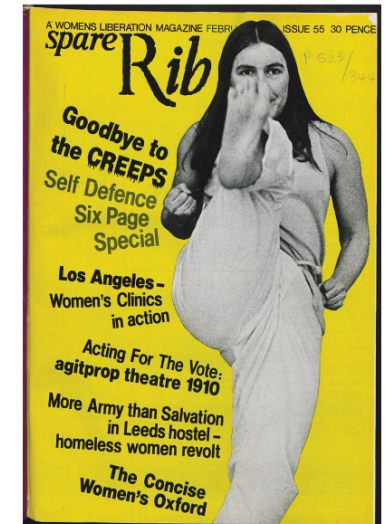
/ΧΡΗΣΕΙΣ

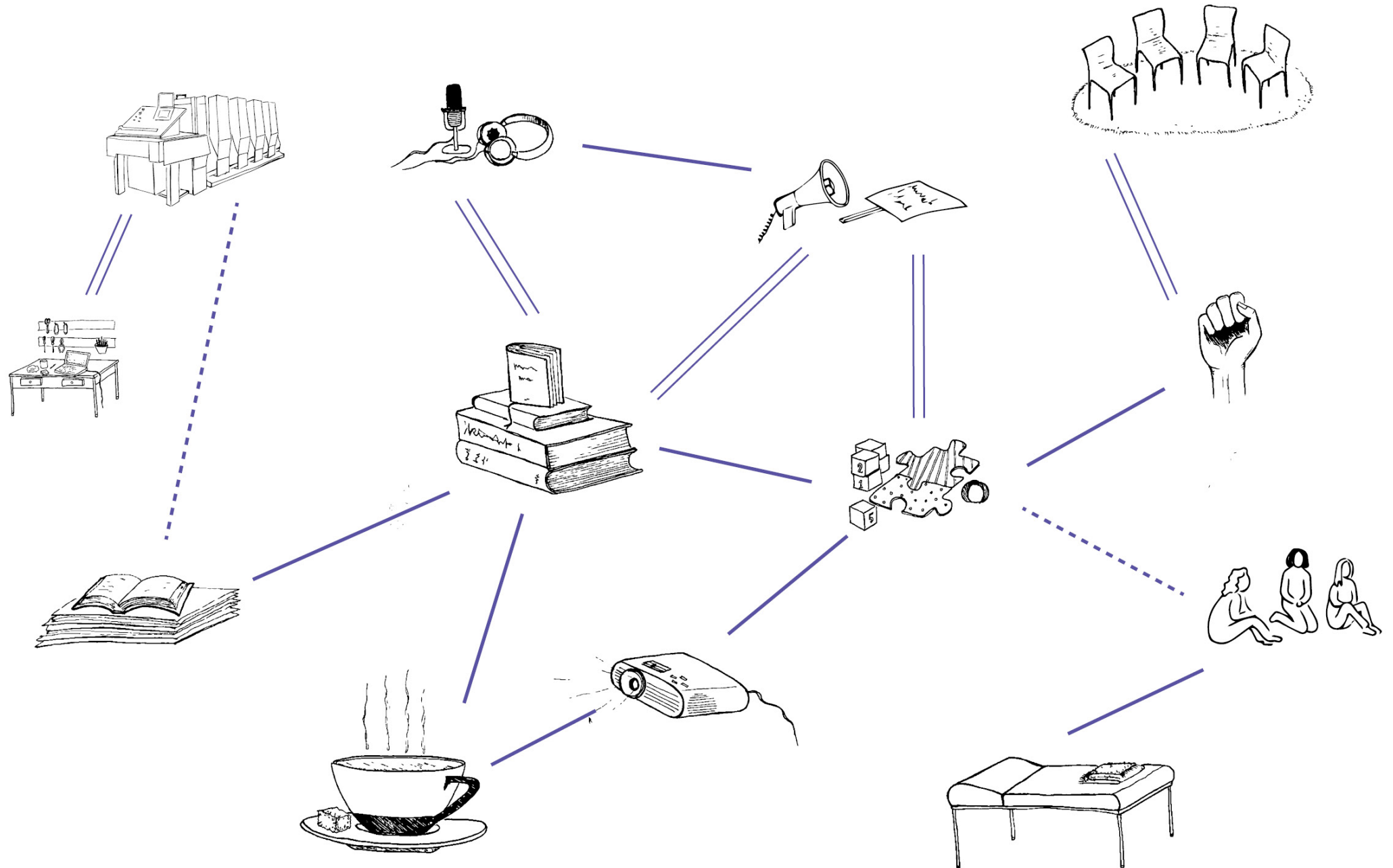
Όσον αφορά τις χρήσεις και λειτουργίες του φεμινιστικού κέντρου, θεώρησα σημαντικό στα πλαίσια της δυναμικής του κέντρου της Αθήνας στο εδώ και το τώρα, να σταθώ σε μια σύλληψη αυτού του κέντρου ως χώρο που παράγει **φεμινιστική κουλτούρα, πολιτική και λόγο**.

Φυσικά, γνωρίζω πως η ανάγκη χώρων για την επίλυση υλικών ζητημάτων που αντιμετωπίζουν γυναίκες στην Αθήνα, όπως η στέγαση και η υγεία, είναι επιτακτική. Ωστόσο επιλέγοντας περισσότερο χρήσεις για το φεμινιστικό κέντρο που στοχεύουν στην παραγωγή φεμινιστικού λόγου, σκέψης και πολιτικής θέτω το στοίχημα του φεμινισμού ως ένα κοινωνικό κίνημα με στόχο τη ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή, κάτι δηλαδή που δεν θα έχει μόνο έναν χαρακτήρα μετασχηματιστικής πολιτικής αλλά μετατρεπτικής.

Έτσι, κατέληξα να εστιάζω πολύ στον φεμινιστικό λόγο, τοποθετώντας **φεμινιστικό βιβλιοπωλείο, εκδόσεις και τυπογραφείο**, εξασφαλίζοντας έτσι μια αυτόνομη κυκλική παραγωγή φεμινιστικού υλικού «από και για» την φεμινιστική κοινότητα. Μια εξίσου σημαντική για μένα ανάγκη ήταν η προσφορά **χώρων συνελεύσεων για συλλογικότητες**, οι οποίες θα μπορούν να τους οικειοποιηθούν και να νοιώσουν ασφάλεια σε αυτούς, καθώς και **χώρους για αυτομόρφωση, αυτοάμυνα, βιωματικούς κύκλους** και άλλες πρακτικές που έχουν τις ρίζες τους στο φεμινιστικό κίνημα και παράγουν φεμινιστική παιδεία και κουλτούρα. Τέλος, με τη λογική ότι αυτό το κέντρο πρόκειται να αποτελεί μέρος ενός δικτύου φεμινιστικών χώρων, θεώρησα σημαντικό να υπάρχει ένας ουσιαστικός χώρος που να προσφέρει **νομική και ιατρική υποστήριξη** με τη μορφή ενημέρωσης, παραπομπών, γνωμάτευσης και συνοδείας σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται.

Με βάση το σύστημα χωρικών ποιοτήτων της μονάδας και του ρευστού χώρου, επιχειρήσα να κατηγοριοποιήσω σε ένα πρώτο στάδιο τις διάφορες χρήσεις που θα στεγάσει το φεμινιστικό κέντρο. Από τι μία, λοιπόν, υπάρχουν οι χρήσεις που έχουν ανάγκη μια εσωστρέφεια, απομόνωση και οριοθέτηση, οι οποίες μπαίνουν στις κλειστές μονάδες και είναι οι χώροι συνελεύσεων για τις συλλογικότητες, οι αίθουσες αυτομόρφωσης, ένας οργανωτικός χώρος για τη λειτουργία του κέντρου, χώρος συλλογικής φύλαξης παιδιών, χώρος για αυτοάμυνα και άλλα ενσώματα εργαστήρια, χώροι βιωματικών κύκλων και οι δομή υποστήριξης. Από την άλλη, χώροι αλληλεπίδρασης όπως το βιβλιοπωλείο, το καφε-παρασκευαστήριο, ένας μικρός χώρος εκδηλώσεων καθώς και η κίνηση τοποθετούνται στον ρευστό χώρο και έχουν τις χωρικές ποιότητες της μεταβλητότητας, ευελιξίας, αυξομείωσης και αλλαγής.

/ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Α' ΣΤΑΘΜΗ

Φεμινιστικό Τυπογραφείο 80τμ

Φεμινιστικό Βιβλιοπωλείο 35τμ

Φεμινιστικές Εκδόσεις 35τμ

Καφέ - Παρασκευαστήριο 35τμ

Χώρος Εκδηλώσεων 45τμ

Συλλογική Φύλαξη Παιδιών 45τμ

Υποδοχή και Γραφεία Υποστήριξης 35τμ + 35τμ

Υγροί Χώροι 30τμ

Β' ΣΤΑΘΜΗ

Εργαστήρια Εκτύπωσης και Γραφικών Τεχνών 65τμ

Διαχείριση και Ραδιόφωνο 45τμ

Χώροι Συλλογικότητας 35τμ + 35τμ

Αίθουσες Αυτομόρφωσης 35τμ + 35τμ

Αυτοάμυνα και Ενσώματα Εργαστήρια 45τμ

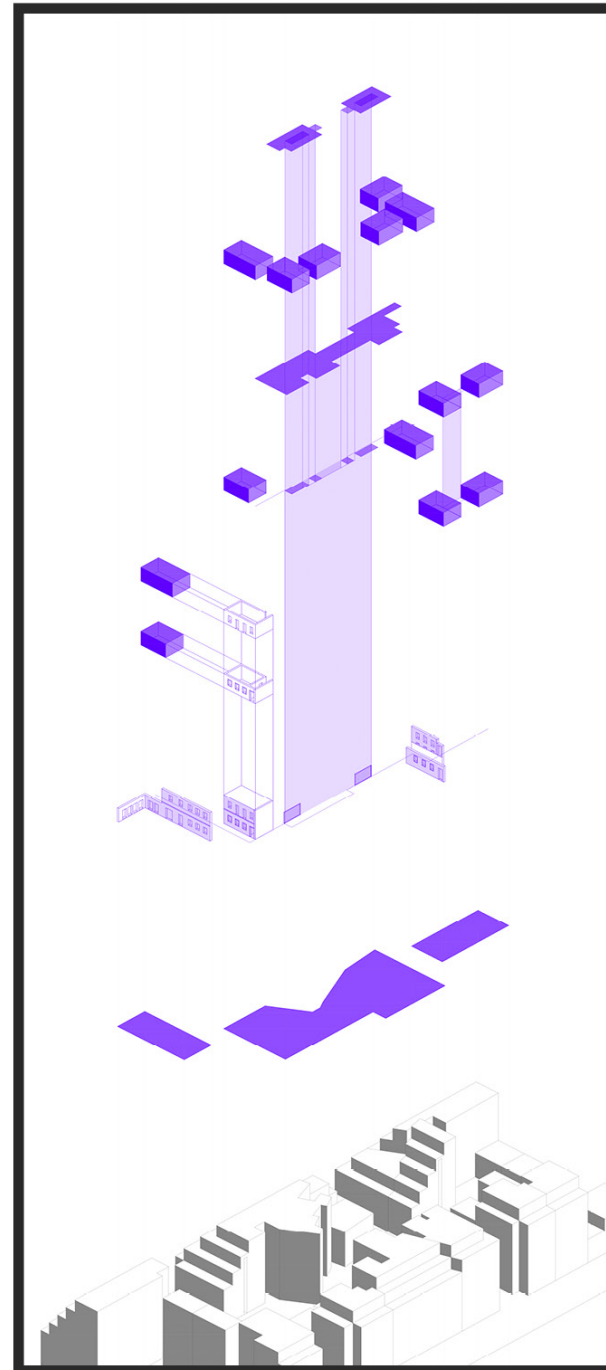
Υγροί Χώροι 20τμ

ΗΜΙ-ΥΠΟΓΕΙΟ

Εναλλακτικές Θεραπείες 35τμ

Βιωματικοί Κύκλοι 35τμ

Υγροί Χώροι 5τμ

III. ΣΧΕΔΙΑ

ΟΔΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

1

ΟΔΟΣ ΔΕΡΒΕΝ ΟΝ

ΟΔΟΣ ΕΡΕΪΤΙΟΥ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

/ΥΛΙΚΟΤΗΤΕΣ

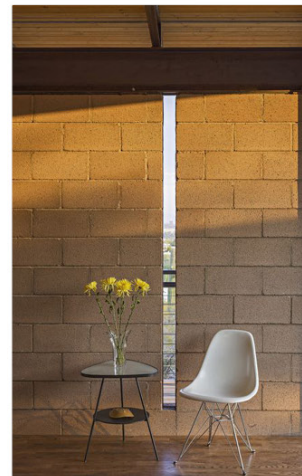
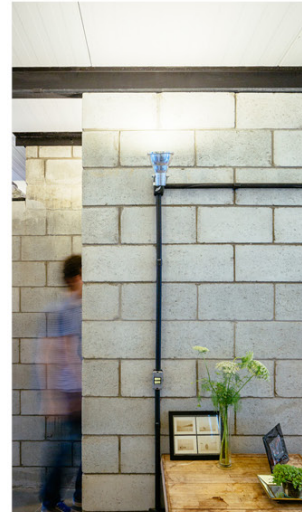
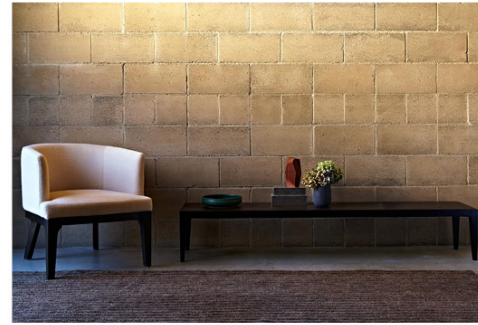
Όσον αφορά τα υλικά και τη μέθοδο κατασκευής, βασικοί παράγοντες ήταν η **οικονομία και ευκολία στην κατασκευή και η μεταβλητότητα.**

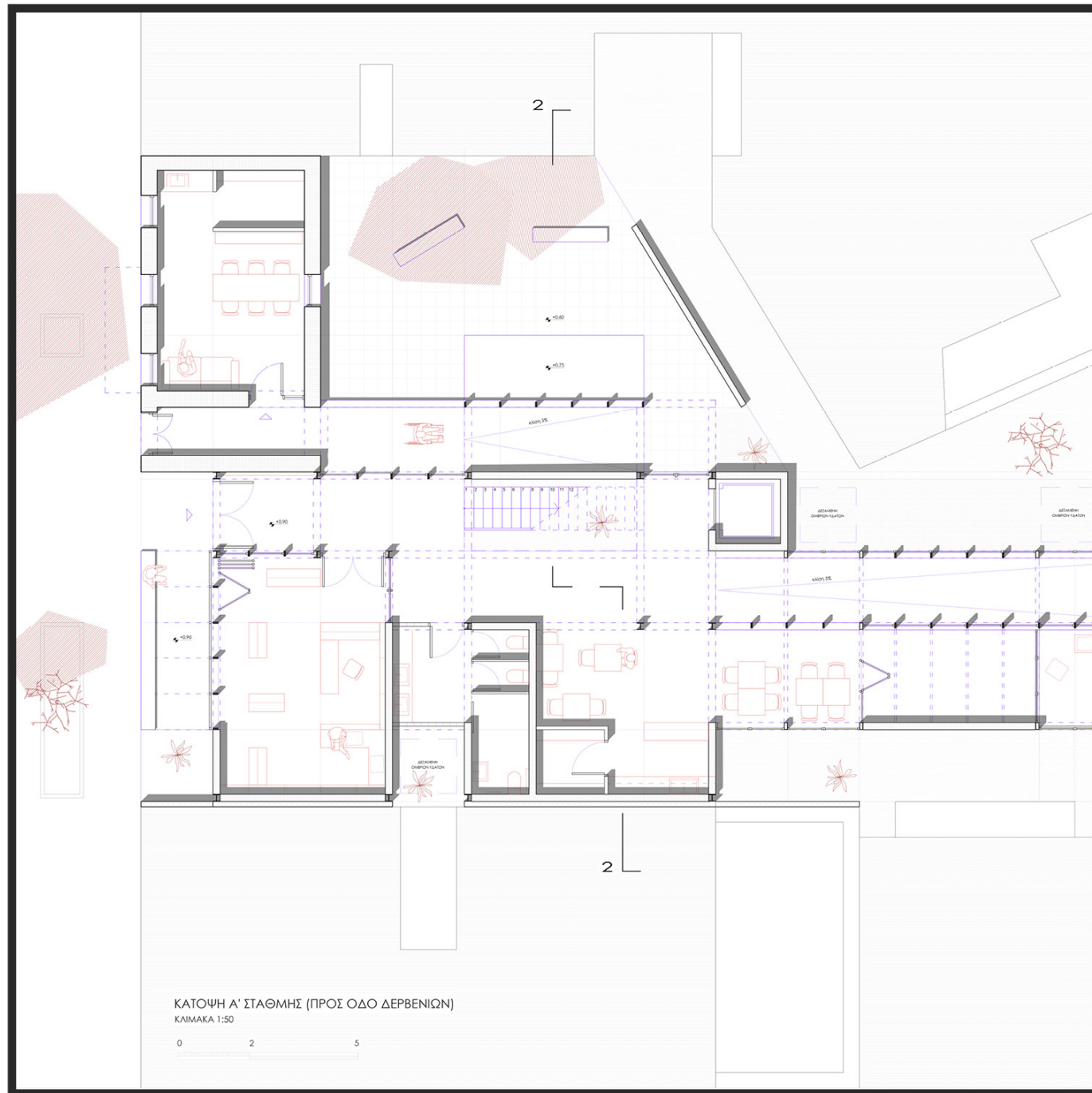
Έτσι, σχετικά με τη κατασκευαστική μέθοδο, επέλεξα να μην γίνει μια βαριά κατασκευή με σκυρόδεμα αλλά μια πιο **ελαφριά μεταλλική κατασκευή** στην οποία θα συναρμολογούνται τα στοιχεία των μονάδων και του ρευστού χώρου. Οι μονάδες έχουν πλήρωση από τοιχοποιία από **τσιμεντόλιθο** και ο ρευστός χώρος από **διαμπερή υαλοστάσια και οπλισμένους υαλοπίνακες.**

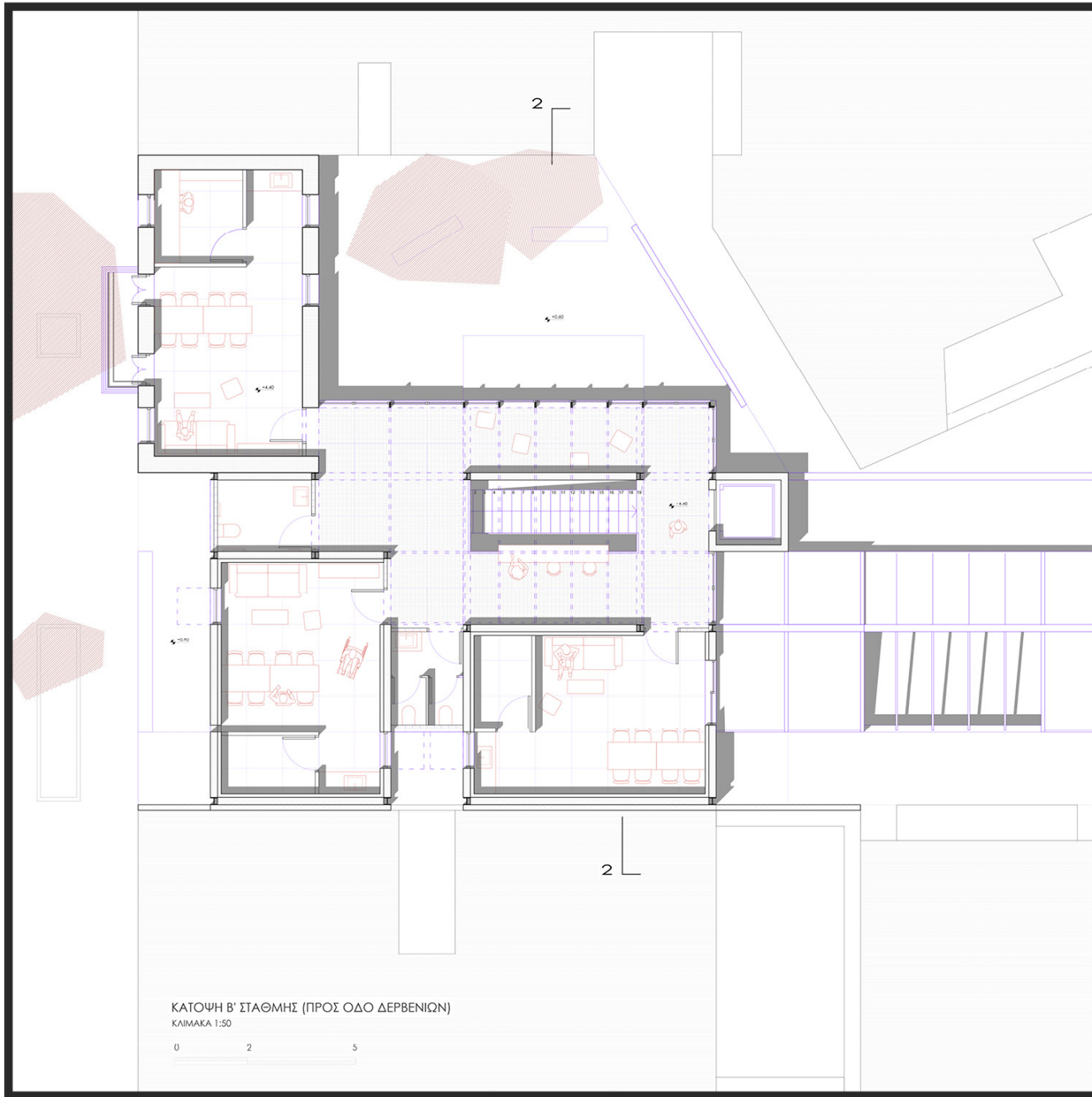
Στις μονάδες, η επιλογή του τσιμεντόλιθου βασίστηκε στο ότι προσφέρουν εύκολη και οικονομική κατασκευή και συνομιλούν μορφολογικά και συνθετικά με τα, ενσωματωμένα στο κτιριακό σύνολο, πέτρινα διατηρητέα. Επιπλέον, προσφέρουν καλή ηχομόνωση και θερμομόνωση και προσδίδουν την απαραίτητη αίσθηση εσωστρέφειας και απομόνωσης στις μονάδες.

Στον ρευστό χώρο που ελίσσεται ανάμεσα στις μονάδες και διαπερνά τον ακάλυπτο του κεντρικού οικοδομικού τετραγώνου, κρίθηκε σημαντικό να υπάρξει τόσο η δυνατότητα άπλετου φωτισμού και ηλιασμού όσο και η δυνατότητα απομόνωσης από τα γύρω βλέμματα των γύρω εσωτερικών μπαλκονιών και ανοιγμάτων των πολυκατοικιών που σχηματίζουν το ανάγλυφο του ακαλύπτου.

Έτσι, το σύστημα της φέρουσας μεταλλικής κατασκευής του ρευστού χώρου έχει μια πλήρωση από κινητά υαλοστάσια από οπλισμένο τζάμι που καθιστούν ουσιαστικά τον ρευστό χώρο έναν ημιυπαίθριο χώρο που τον χειμώνα προστατεύεται από τα καιρικά φαινόμενα και το καλοκαίρι μπορεί να ανοίξει και να δεχτεί το κατάλληλο φως και αερισμό.

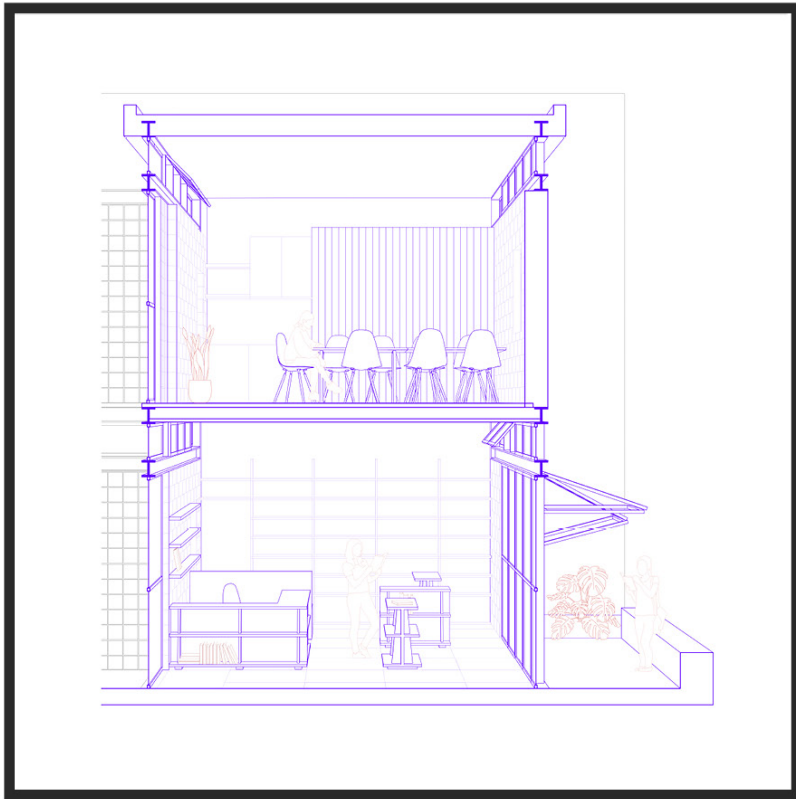

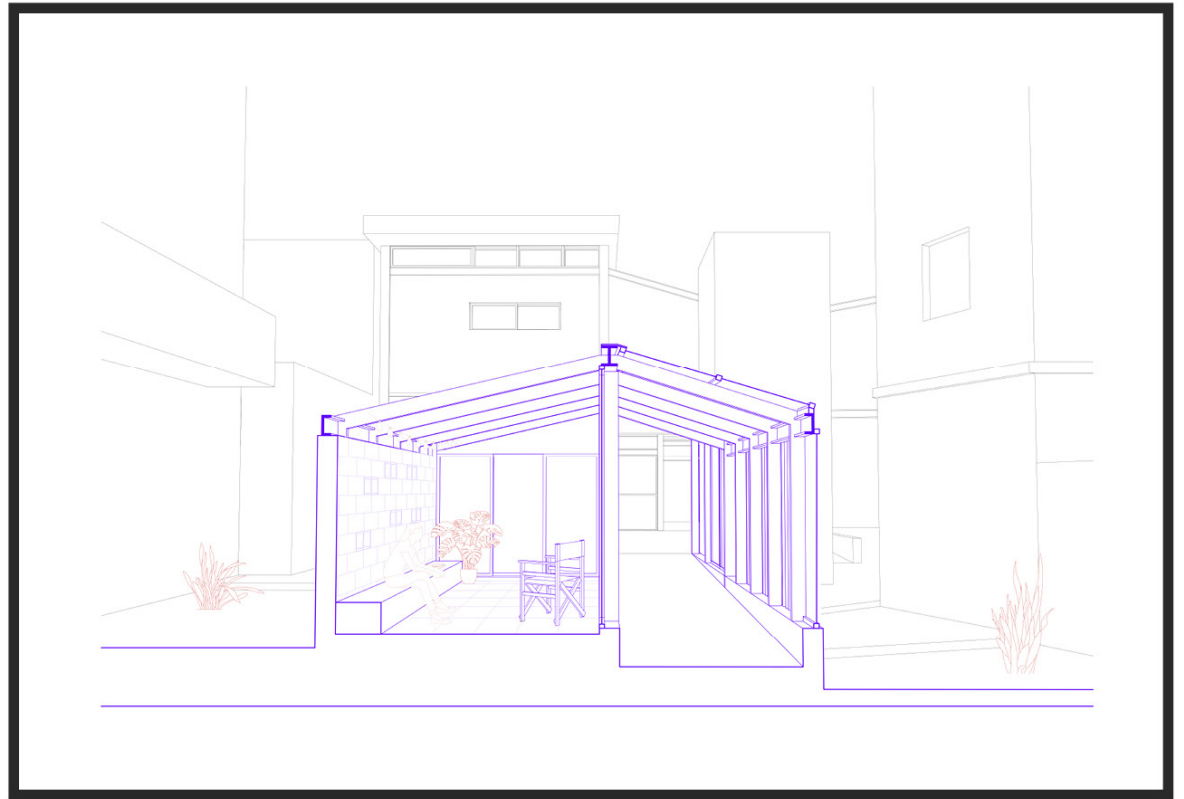

Βιβλιοπωλείο και Χώρος Συνελεύσεων

Εσωτερικό Αίθριο Ακάλυπτου και Διάδρομος Κίνησης